

ANGLEŠČINA V PRVEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU / Mojca Zavasnik / OŠ Vransko-Tabor

Če se otroci začnejo učiti dodatnih jezikov v zgodnjem otroštvu, jim je dana možnost aktiviranja jezikovnega sistema na naraven način. Hkrati imajo na razpolago več časa, da izkusijo jezik kot sistem, kot del kulture. Vse to lahko vodi k izboljšanju kognitivnih, družbenih, kulturnih, akustičnih, jezikovnih in osebnih zmožnosti ter zmožnosti samorefleksije (Pižorn 2008: 14).

Uvod

Zgodnje učenje tujih jezikov na šolah običajno poteka v obliki projektov, financiranih s strani občin, staršev, ponekod ga uvajajo tudi kot inovacijski projekt. Sama imam na tem področju izkušnje s poučevanjem angleščine v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju devetletke.

Jezik je svojevrsten predmet učenja. Zanj sta značilni dve osnovni sestavini: znanje jezika in znanje njegove uporabe, združeni v enotnem procesu. Globalni cilj zgodnjega učenja tujega jezika je učence naučiti medsebojne, svobodne izmenjave ustne, manj tudi pisne besede, ter vzbuditi v mladem učencu ljubezen in veselje do učenja tujega jezika (Seliškar 1995: 45). Otroci imajo pouk tujega jezika zelo radi, saj poteka na igriv in prijazen način: veliko se igrajo, ustvarjajo, plešejo, pojejo, recitirajo izštevance, nastopajo v igrinah, poslušajo pravljice, se učijo na prostem, delajo v računalniški učilnici, gledajo »angleško televizijo«. Vsaka učna ura mora potekati v sproščenem, prijetnem in šaljivem ozračju. Šele to pripomore k spontanosti učenja, da otroci neprisiljeno in na nek način nezavedno producirajo pridobljeno znanje.

Učenci usvojijo zelo veliko besed in fraz, nekaj znajo že tudi napisati. Velikokrat utirujejo slušno razumevanje. Izredno dobro izgovarjajo angleške besede. Radi se pohvalijo, kadar znajo še kakšno besedo več od tistih, ki jih spoznajo v šoli. Zelo so radovedni in večkrat se naučijo še več besed, kot je predvideno za določeno šolsko uro oziroma obravnavano temo. Učenci zelo radi izdelujejo plakate, kratke stripe, mini knjižice, pripomočke za različne igrice, pesmice, ipd. Vsekakor v prvi triadi pozornosti ne posvečamo bralnemu razumevanju in pisnemu sporočanju. Posledica zgodnjega učenja tujega jezika je, da imajo učenci v višjih razredih pri pouku tujega jezika manj težav pri izgovarjavi in pri pisanju ter pri slušnem in bralnem razumevanju, poleg tega so veliko bolj sproščeni in iznajdljivi, kadar govorno sporočajo. Mnogo bolje in hitreje tudi berejo.

Značilnosti zgodnjega poučevanja angleščine

Učni jezik v šoli je slovenščina, pri pouku tujega jezika pa se čim pogosteje oziroma čim več uporablja ciljni jezik, vendar je pri tem treba upoštevati sporazumevalno zmožnost učencev. Večkrat predvsem pri mlajših učencih prihaja do situacij, ko je treba navodila za delo razložiti tudi v slovenščini, kadar otroci navodil v tujem jeziku kljub vizualni podpori ne razumejo in ne vedo, kaj učitelj od njih pričakuje. Slovenščina se za ta namen poleg tujega jezika uporablja tudi v učbenikih, delovnih zvezkih, na učnih listih ...

Načeloma so navodila dvojezična tudi na pisnih preizkusih znanja za učence vseh razredov devetletke, čeprav strokovni delavci ugotavljamo, da učenci preberejo navodila le v slovenskem jeziku. Le redki učenci preberejo navodila v obeh jezikih. Učitelj pomaga učencem z maternim jezikom tudi pri podajanju navodil za domačo nalogo, pri podajanju pomena abstraktnih besed. Če učitelj želi, da bodo prav vsi učenci razumeli, kaj je za domačo nalogo, mora navodila zanj praviloma razložiti v obeh jezikih. Učitelj ve, da se otroci razvijajo zelo različno in da mora otrok, ki želi pojasnilo neke abstraktne besede, le-to tudi dobiti. Učitelj pri zgodnjem učenju tujega jezika čim pogosteje uporablja tuji jezik, slovenskega pa pri preverjanju razumevanja, pri reševanju disciplinskih problemov, pri nujenju dodatne strokovne pomoči učencem s posebnimi potrebami.

Pri učenju tujega jezika so zelo pomembna avtentična, naravna gradiva in dejavnosti: igre vlog, posnemanje različnih situacij, zgodbe v slikah, stripi, različne jezikovne igre ... Učitelj lahko krajšo zgodbo v celoti pripoveduje v tujem jeziku in si pri tem pomaga s slikovnim materialom, mimiko, gibi. Po pripovedovanju zastavi enostavna vprašanja v tujem jeziku, na katera lahko otroci odgovarjajo tudi v slovenščini; a na koncu razumevanje zgodbe vendarle preveri tudi z vprašanji v slovenskem jeziku, še posebej,

če od učencev zahteva še kakšno dejavnost, povezano s slišano zgodbo. Učenci so vključeni v dejavnosti, ki so, kolikor je le mogoče, povezane z resničnim svetom. Tujega jezika se najlažje učijo, ko rešujejo različne naloge. Čim mlajši so učenci, tem manj mislijo na jezik, veliko bolj pa na problem, ki je pred njimi (Seliškar 1995).

Pri načrtovanju in poučevanju mlajših učencev mora učitelj tudi upoštevati, da še niso končali opismenjevanja v slovenščini, da nekateri niso pripravljeni takoj spregovoriti v tujem jeziku, da ponavadi nimajo zavor in da radi ponavljajo, posnemajo, ustvarjajo. Učenci so sposobni krajše koncentracije in v svojem vsakdanjem življenju za sporazumevanje najverjetneje ne uporabljajo tujega jezika. Hitro se učijo in hkrati hitro pozabljajo, pripravljeni pa so delati tudi napake. Zavedati se je treba, da mlajši učenci še vedno razvijajo tudi svoj materni jezik, zato moramo paziti, česa jih v tujem jeziku učimo. Prav tako učenci še vedno razvijajo osnovne koncepte: čas, prostor, vzrok – posledica. Zato mora biti pouk tudi zelo nazoren, pomembna je raba mimike, gibov, risb, slik, predmetov, glasbe. Dejavnosti se morajo ves čas menjevati, obenem pa otroku omogočati, da se dotika predmetov, da se premika, da poje, da se igra. Ves čas mora biti aktivno vključen v učni proces.

Zelo pomembna je motivacija učencev, zato mora učitelj v poučevanje vključiti okolico, se osredotočiti na teme, ki otroke zanimajo, uporabljati gradiva, ki jih učenci poznajo in ves čas vključevati igro. Učencem je, na primer, zelo zanimiva igrice na izpadanje, kjer uporabljamo »ukaze«, kot so »Clap your hands«, »Snap your fingers«, »Point to the door«, »Turn around«, »Touch your knees«, »Sit down«, »Stand up« in drugi. Na igriv način se otroci naučijo pomena teh besed, ki pa jih kasneje razumejo tudi v drugih situacijah, ne le, kadar se igrajo omenjeno igrice. Pri razlagi navodil za igranje igrice učitelj uporabi materni jezik. Na začetku učenci ne govorijo tekoče ali dolgo časa. Pozoren

učitelj mora sprejeti, da bodo otroci uporabljali svoj materni jezik (in ga včasih mešali s ciljnim jezikom) – če je iz konteksta jasno, da so razumeli vprašanje, jih je treba pohvaliti vsakič, ko spregovorijo v tujem jeziku. Prav tako je pomembno, da sprejmemo, da bo pri nekaterih učencih trajalo dlje, preden bodo poskušali spregovoriti (Gautier 2008: 35).

Komunikacija je verbalna in – zlasti pri zgodnjem učenju tujega jezika – neverbalna. Veliko je ponavljanja. Otroci odlično posnemajo. Njihovo samozavest je treba ves čas spodbujati. Otroci morajo biti izpostavljeni tujemu jeziku in učitelj mora napake neopazno odstranjevati. V zgodnjem učenju ni napačnih, ampak samo manj pravilni, malo drugačni, morda pomanjkljivi odgovori. Pri popravljanju napak lahko učitelj uporabi slovenski jezik, pri pohvalah pa je jezik praviloma angleški: »Well done«, »I like that«, »Bravo«, »Very well«, »Excellent«, »Fine«, »Super«, »That's good«. Kadar učitelj podaja navodila, kot so »Sing«, »Make a circle«, »Open your notebooks«, »Close your workbooks«, »Take a pencil« itd. pomen le-teh ponazori z zgledom oziroma z gibi. Učno šibkejši učenci posnemajo učno močnejše; ti jim prav tako, kadar opazijo, da nečesa niso razumeli, sami prevedejo navodilo v materni jezik. Učitelj

naj navodil, ki jih lahko pokaže, ne prevaja, saj lahko učencem razloži pomen na drugačen način.

Zaključek

Glede učnega jezika pri zgodnjem poučevanju je zelo pomembno sodelovanje razrednega učitelja in razrednega učitelja z opravljenim modulom za poučevanje tujega jezika ali sodelovanje razrednega učitelja in učitelja tujega jezika. Dobrodošli so tudi naravni govorci. Zelo pomembno je predvsem vertikalno sodelovanje vseh učiteljev tujih jezikov na posamezni šoli. Priporoča se, da učitelji višjih vzgojno-izobraževalnih obdobij o najpogostejših napakah učencev obveščajo učitelje nižjih vzgojno-izobraževalnih obdobij. Učenje tujega jezika na začetni stopnji temelji na reprodukciji slišane govorni kanal. Na enak način se vsak malček nauči materne jezika. Brisanje meja med jezikoma je možno le tako, da otroci jezik pridobivajo skozi svet igranja in spontanega ponavljanja brez poznavanja jezikovnih in metajezikovnih zakonitosti (Dragšič 2008).

Literatura

Dragšič, S. (2008). Učenje tujega jezika v prvi triadi – da ali ne? *Educa, pedagoška revija*

za predšolsko vzgojo in razredni pouk, 1. XVII, št. 3. Nova Gorica: Educa.

Gautier, M. (2008). Praktične teme pri poučevanju otrok francoščine kot tujega jezika. *Mednarodna konferenca Zgodnje učenje jezikov – pot do večjezičnosti: zbornik povzetkov*, Velič, S. (ur.). Ljubljana: EUNIC Slovenia.

Napast, S. (2002). Čas za angleščino v vrtcu. *Educa, pedagoška revija za predšolsko vzgojo in razredni pouk*, 1. XI, št. 4. Nova Gorica: Educa.

Pižorn, K. (2008). Najpomembnejša pedagoška načela za poučevanje (dodatnih) jezikov v zgodnjem otroštvu (predšolsko obdobje in prva leta osnovne šole). *Mednarodna konferenca Zgodnje učenje jezikov – pot do večjezičnosti: zbornik povzetkov*, Velič, S. (ur.). Ljubljana: EUNIC Slovenia.

Seliškar, N. (1995). *Igramo se in učimo: zgodnje učenje tujega jezika*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

[Http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_anglescina.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_anglescina.pdf) (dostop 6. 9. 2012).

[Http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Anglescina_obvezni.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Anglescina_obvezni.pdf) (dostop 6. 9. 2012).